



גַּם דְּבִים חוֹלִים לְפִעָמִים

ד"ר דנה אשכנזי לוסטיג
איורים: מתתיהו לוסטיג



גַּם דְּבִים חוֹלִים לַפְּעָמִים

ד"ר דנה אשכנזי לוסטיג
איורים: מתתיהו לוסטיג

Bears get sick too
Dr. Dana Ashkenazi Lustig

גם דובים חולים לפעמים
ד"ר דנה אשכנזי לוסטיג
איורים: מתתיהו לוסטיג

© כל הזכויות שמורות למחברת. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר – כל חלק שהוא מן החומר שבספר הזה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב ממחברת הספר.

נדפס בישראל, תשע"ז 2017, Printed in Israel



תודות:

לשוש אשכנזי הוגת הדובונים
למתי לוסטיג על האיורים וההשקעה
למיכל אדירי-אלוש על התמיכה והייעוץ הפסיכולוגי
תודה לענת קליין ולצוות הפסיכו-סוציאלי בשניידר
לצוות השתלות מח עצם בשניידר: הדס חלמיש, ענת יהל, ד"ר ג'רי שטיין
לפרופ' יצחק ניב מנהל המחלקה ההמטו-אונקולוגית לילדים בשניידר
ל"עמותת חיים" על ההיענות בהבאת ספר זה לדפוס והנגשתו לילדים והמשפחות באשר הן



תודה לבת דודתי עדי כהן שלום על העריכה הגרפית
תודתנו לדפוס טופפרינט תל אביב
תודתנו לכריכיית ליפשיץ
ותודתנו לאור ניב

פֶּעַם אַחַת בְּיַעַר יָרֵק
חָזָה מִשִּׁפְּחָה שֶׁל דְּבִים:
אָבָא דֵּב, אִמָּא דְּבָה וּשְׁנֵי דְּבוּנִים מְתוּקִים.
הֵם אָהָבוּ לֶאֱכֹל, לְשַׂחֵק בְּיַחַד וְלִישׁוֹן בְּמַעְרָה שְׁלֵהֶם.



יום אָתד חָלָה דָּבּוֹן הַקָּטָן.
הוּא לֹא הָיָה יָכוֹל לְשַׁחֵק עִם אָחִיו וְלֹא הָיָה לוֹ כּוֹחַ אֲפִלּוּ
לְטַעַם מִפְּרוֹת הַיַּעַר שְׁאֵמָא דָּבָה לְקַטָּה בְּשִׁבִּילּוֹ.
הַהוֹרִים הַדְּבִים לָקְחוּ אֶת דָּבּוֹן הַקָּטָן לְבֵית הַחוּלִים.



בְּבֵית הַחֹלִים אָמְרוּ לְדַבּוֹן וּלְמִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁהוּא חוֹלָה, חוֹלָה מְאֹד,
וְצָרִיךְ לְקַבֵּל טְפוּל כְּדֵי לְהַחֲלִים.
דַּבּוֹן הָיָה עָצוּב. הוּא הִתְגַּעְגַּע לְאָחִיו וּלְחֻבְרָיו
וְחָפָה מְאֹד לַיּוֹם שֶׁבוּ יוֹכֵל לְחַזֵּר לַיַּעַר.

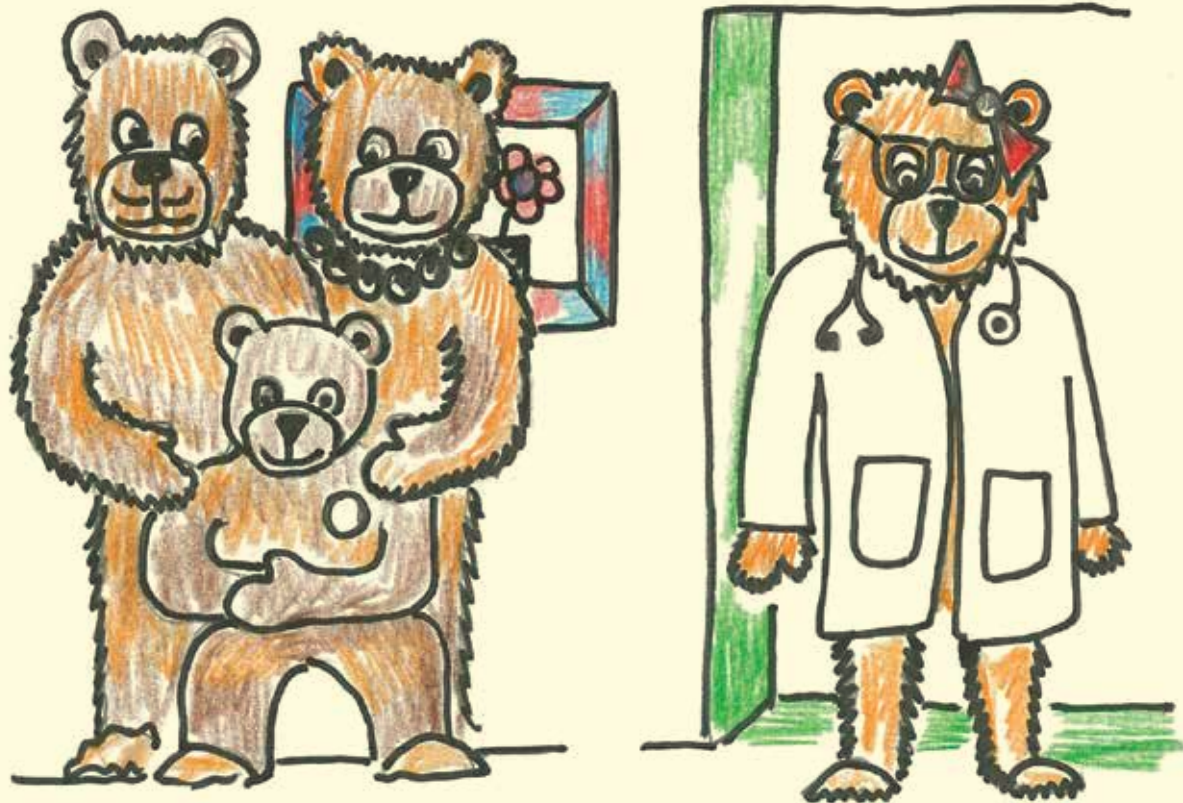




בִּינְתִים הוּא הָיָה בְּמַחְלָקָה נְעִימָה מְאוּד בְּבֵית הַחֹלִים עִם מוֹרִים וּמְתַנְדְּבִים נְחֻמְדִים וּמְשֻׁחָקִים וּמְתַנּוֹת.
הָרוֹפְאִים וְהָאֲחִיוֹת טָפְלוּ בּוֹ.
לְפַעְמִים הָיוּ לוֹ פְּצָעִים בְּפֶה וּלְפַעְמִים אֶפְלוּ בְטוֹסִיק.
לֹאט לֹאט גַּם נְשָׂרָה לוֹ כָּל הַפְּרוּהָ. דְּבוֹן יָדַע שֶׁהַכֹּל יִחְלִים וַיִּצְמַח בְּחֻזְרָה - כְּפִי שְׁאֵמָא וְאַבָּא הַדְּבִים הִבְטִיחוּ לוֹ.

יום אחד אמרה הרופאה הדבדבה לדבון:
"כדי להרגיש יותר טוב, אתה צריך לקבל דם חדש."
דבון לא הבין.
"למה?" שאל.
הרופאה הסבירה לדבון ולהוריו שהדם של דבון חלש,
וכדי להחלים ולהתחזק עליו לקבל דם חדש בהשפלה.

חדר הרופאה



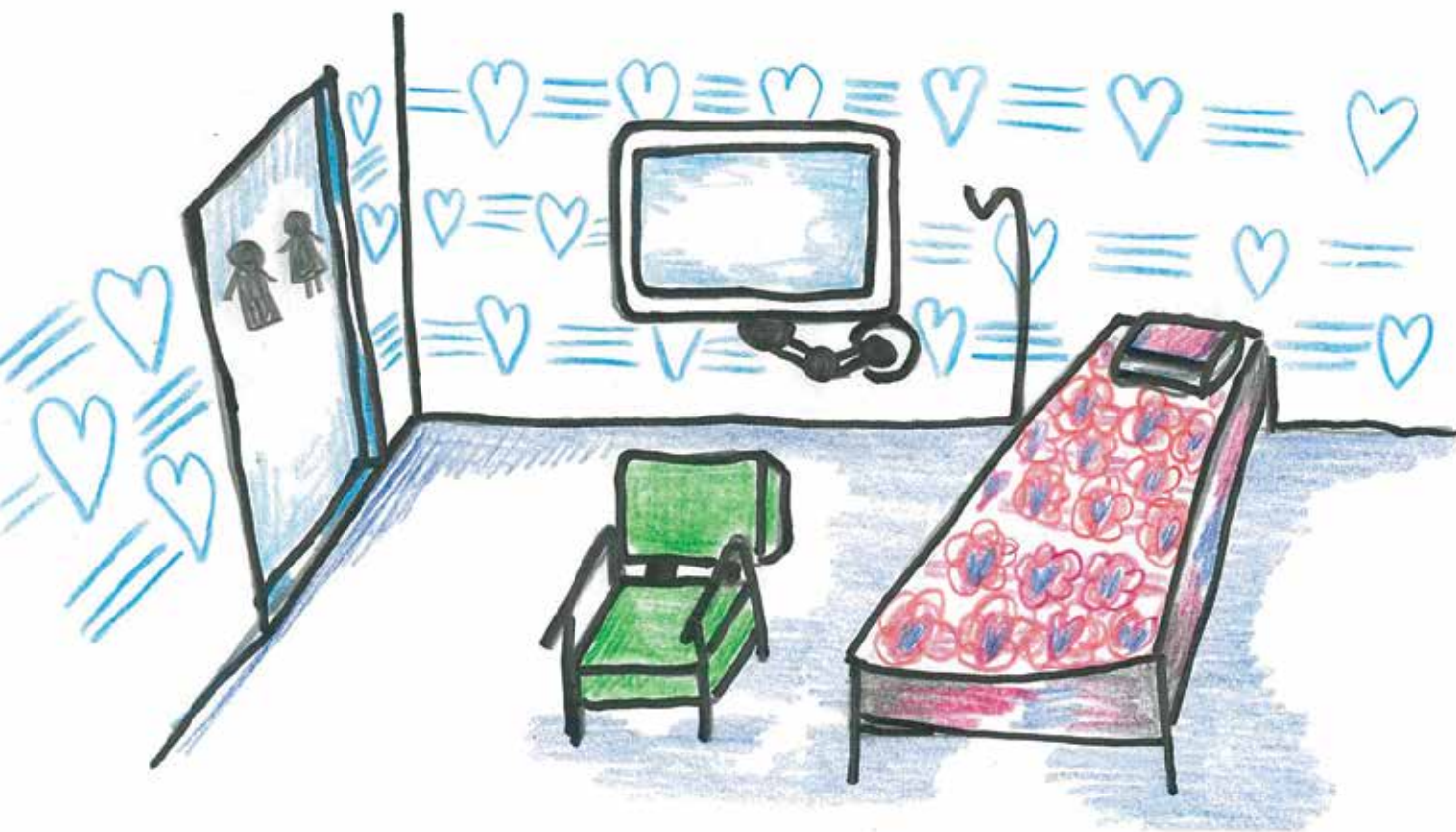


דבון פחד.
"איה אני אקבל את הדם החדש?" שאל.
הרופאה הסבירה: "בדייק כמו שצד עכשו קבלת ערוי ותרופות
בכפתור שמתחת לפרוה שלך, בפורט, כך תקבל את הדם החדש".



אמא דבָּה שְׁאַלָה: "מי יתן לנו את הדם הזה?"
הרופאה הסבירה: "צריך לבדוק את סוג הדם של דבון באפן מיוחד ולחפש לו תורם מתאים."
"זה יכול להיות אחד מאתנו, ההורים?" שאלה אמא דבָּה.
הרופאה ענתה: "לפעמים זה יכול להיות ולפעמים לא, כי כל דבון מרכב גם מאבא שלו וגם מאמא שלו,
ולכן כל הורה מתאים רק למחצה. לפעמים זה מה שצריך. הפעם אנחנו מחפשים מישהו שמתאים בדיוק - ממש כמו
שני אפונים. התורם יכול להיות אח או אחות או דב אחר מהיער שלנו או אפילו מיער אחר בעולם בלוי."

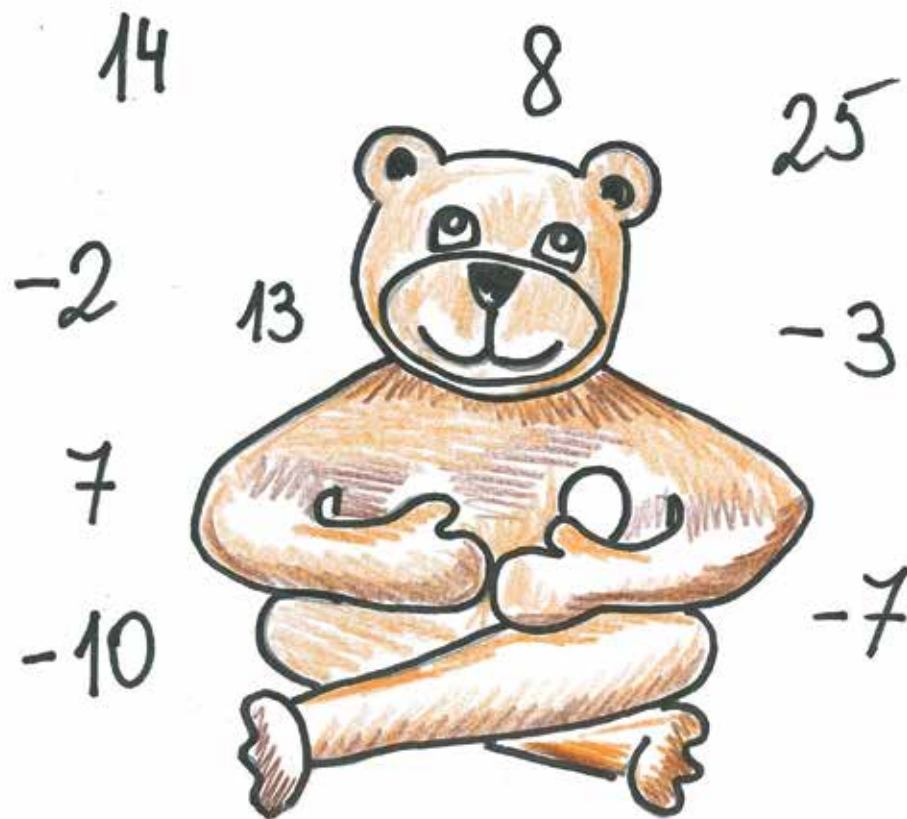
”מקבלים את הדם החדש פה במחלקה?” שאל אבא דב. ”דרושות הכנות בשביל זה?”
הרופאה ענתה בסבלנות: ”כן. צריך להגיע לחדר חדש ויפה, שבו לכל דבון יש מטה
ומקום משלו.
דבון יפגש שם אחיות, והן יטפלו בו, ויפגש גם רופאים שיעזרו ויטפלו.
יש שם שרותים ומטה גם לאמא או לאבא, כדי שיוכלו להשאיר אתו כל לילה עד שיחלים.”



”וּבַחֲדָר הַחֲדָשׁ סוּפְרִים יָמִים, ”הַמְשִׁיכָה הָרוּפָאָה.
”אֵיךְ?” שָׁאל דָּבוֹן, ”מִמָּשׁ יוֹם רִאשׁוֹן, יוֹם שְׁנִי,
שְׁלִישִׁי... עַד שַׁבָּת?”

”כֵּן, ”הִשִּׁיבָה הָרוּפָאָה, ”אָבֵל אֲנַחְנוּ סוּפְרִים אֶת הַיָּמִים
בְּמִסְפָּרִים. מִתְחִילִים מֵעֶשְׂרָה יָמִים לִפְנֵי הַהִשְׁתַּלָּה -
סוּפְרִים מִינוֹס עֶשֶׂר, מִינוֹס תִּשְׁעָה, מִינוֹס שְׁמוֹנָה, מִינוֹס
שִׁבְעָה... עַד מִינוֹס אַחַת, וְיוֹם הַהִשְׁתַּלָּה הוּא יוֹם אֶפְסָה.
אַחַר כֵּךְ אֲנַחְנוּ סוּפְרִים אֶת כָּל הַיָּמִים שֶׁבָּאִים אַחֲרֵי
הַהִשְׁתַּלָּה. מִתְחִילִים בְּפְלוֹס. פְּלוֹס אֶחָד, פְּלוֹס שְׁתַּיִם...”
”פְּלוֹס שְׁלֹשׁ!” הַמְשִׁיךְ דָּבוֹן, וְכֵלֶם חִיכּוּ.

”כֵּן! סוּפְרִים בְּמִסְפָּרִים מֵהַהִתְחַלָּה וְעַד שְׁמֹסִימִים”
הוֹסִיפָה הָרוּפָאָה.





”ואיך אני ארגיש שם בפנים?” שאל דבון. ”יכאב לי? אני אוכל לצאת מהחדר? יוכלו לבקר אותי?”
הרופאה ענתה: ”בהתחלה פרגיש טוב ותוכל לשחק ולאכל, אבל רק בתוך החדר. אחר כך פרגיש קצת פחות טוב. כמו
בטפולים שקבלת עד עכשו – יכולים להיות לך פצעים בפה, ואז לפעמים האחות הדבונת תשים לך זונדה שתעזר
לך לאכל.”
”אה! את זה אני מפיר!” אמר דבון, גם במחלקה שמו לי לפעמים זונדה. זה קצת הציק לי בהתחלה, אבל התרגלתי.”

"ועוד משהו," אמרה הרופאה, "לפעמים בתקופת
ההשפלה הלשון שלנו שוכחת טעמים ולא זוכרת מה זה
חמוץ, מה זה מלוח ומה זה מתוק."
דבון קצת חשש: "מה, אני כבר לא אוכל לאכל שוקולד
יותר?" והרופאה חייכה: "תמיד תוכל לאכל שוקולד! אבל
בהתחלה לא תרגיש את הטעם. בערך חודש אחרי ההשפלה
גם הלשון שלך תתעורר ותזכר בטעם המתוק הזה."



”יש לי עוד שאלה, ” אמר אבא דב. ”מה הדם החדש עושה? איך יודעים שהשתלה הצליחה?”
הרופאה לקחה דף וציירה עציץ בלי פרחים. היא הצביעה על האדמה והתחילה להסביר:
”התרופות שדבון יקבל יגרמו לדם החלש שלו לעזב את הגוף. כאלו היה בעציץ הזה פרח ועכשו אין. הדם
החדש יודע לשחות לתוך העצמות שלו ולהתחיל ליצר הכל מחדש. לדבון יהיה דם חדש וחזק.”



”ומה הלאה?” שאל אבא דיב.

”עכשו מחכים בסבלנות וסופרים ימים. מחכים ומחכים ומחכים ומשקים את העציץ, ומחכים, עד שפתאום כמו שבִּעֲצִיץ נובט לו עליה, כִּף הָדָם הַחֲדָשׁ מִתְחִיל לִיצֵר בְּדָבוֹן פְּאִים חֲדָשִׁים וְחֲזָקִים. עוד עלים צומחים. בסוף התקופה הזאת דָּבוֹן יִהְיֶה חֲזָק יוֹתֵר וְנִקְוָה שְׁגָם בָּרִיא.”





לֵיד הַעֲצִיץ בְּלִי הַצֵּמַח צִיָּרָה הַרוֹפְאָה עוֹד עֲצִיץ עִם עָלָה אֶחָד קָטָן, עוֹד
עֲצִיץ עִם עָלָה וְגִבְעוֹל וּפְרֹחַ, וּלְבִסּוֹף עֲצִיץ מְלֵא עָלִים וּפְרָחִים וְצִבְעוֹנִי.
דְּבוֹן שָׂמַח וְלִטְף אֶת הַפְּרָחִים שְׁעַל הַדָּף.



”עכשו אני צריכה להסביר לכם מה עושים בזמן שמחכים, ” אמרה הרופאה.
” בזמן שמחכים מתר לי לרדת מהמטה? ” שאל דבון.

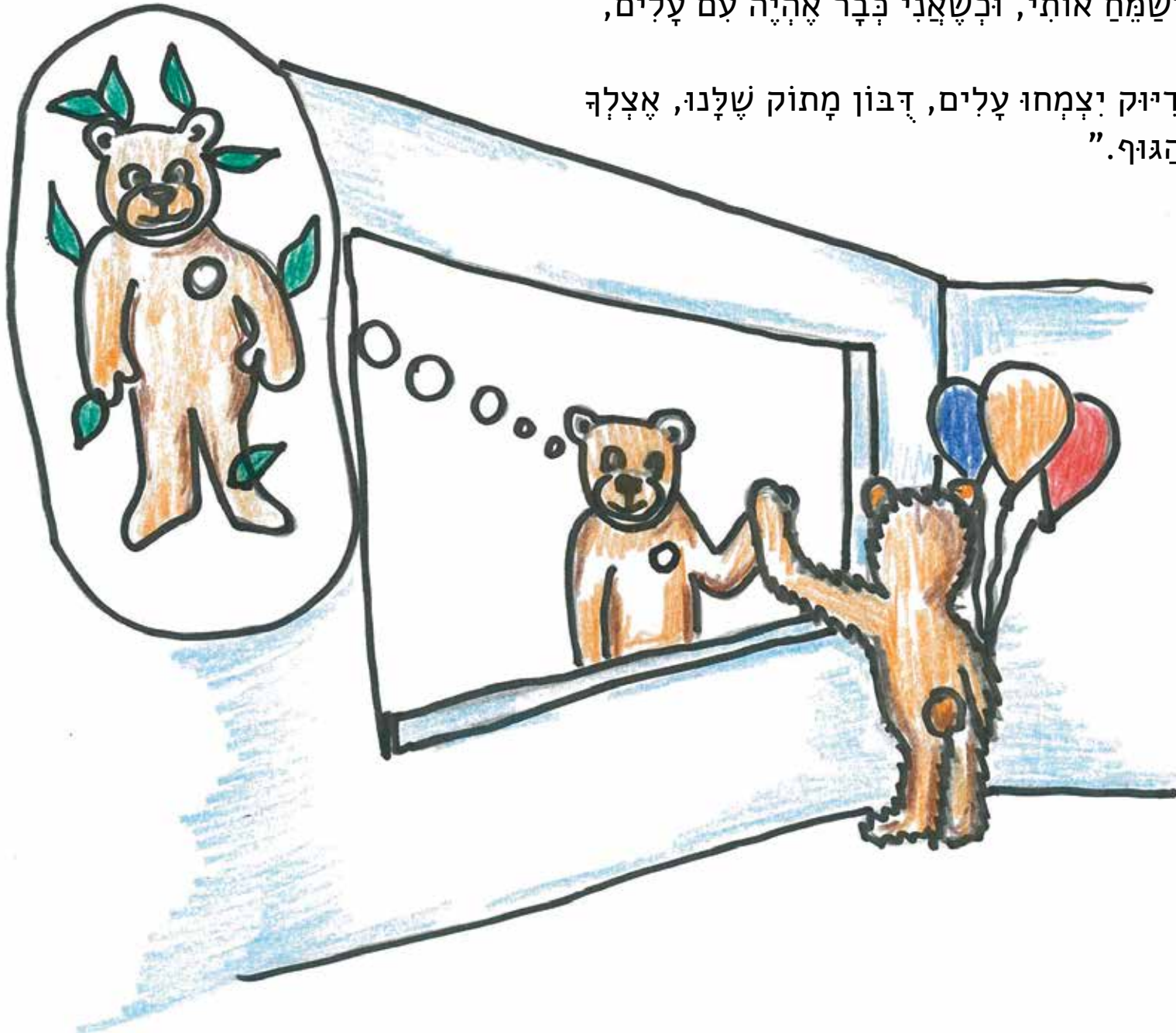
” בודאי, ” ענתה הרופאה, ” מתר להסתובב בחדר כמה שתרצה, אבל אסור לה לצאת ממנו. אתה צריך לחכות עד שתתחזק - עד שהעצץ יצמיח פרחים - ורק אז תוכל לצאת. לסבא וסבתא מתר לבקר אותך.”

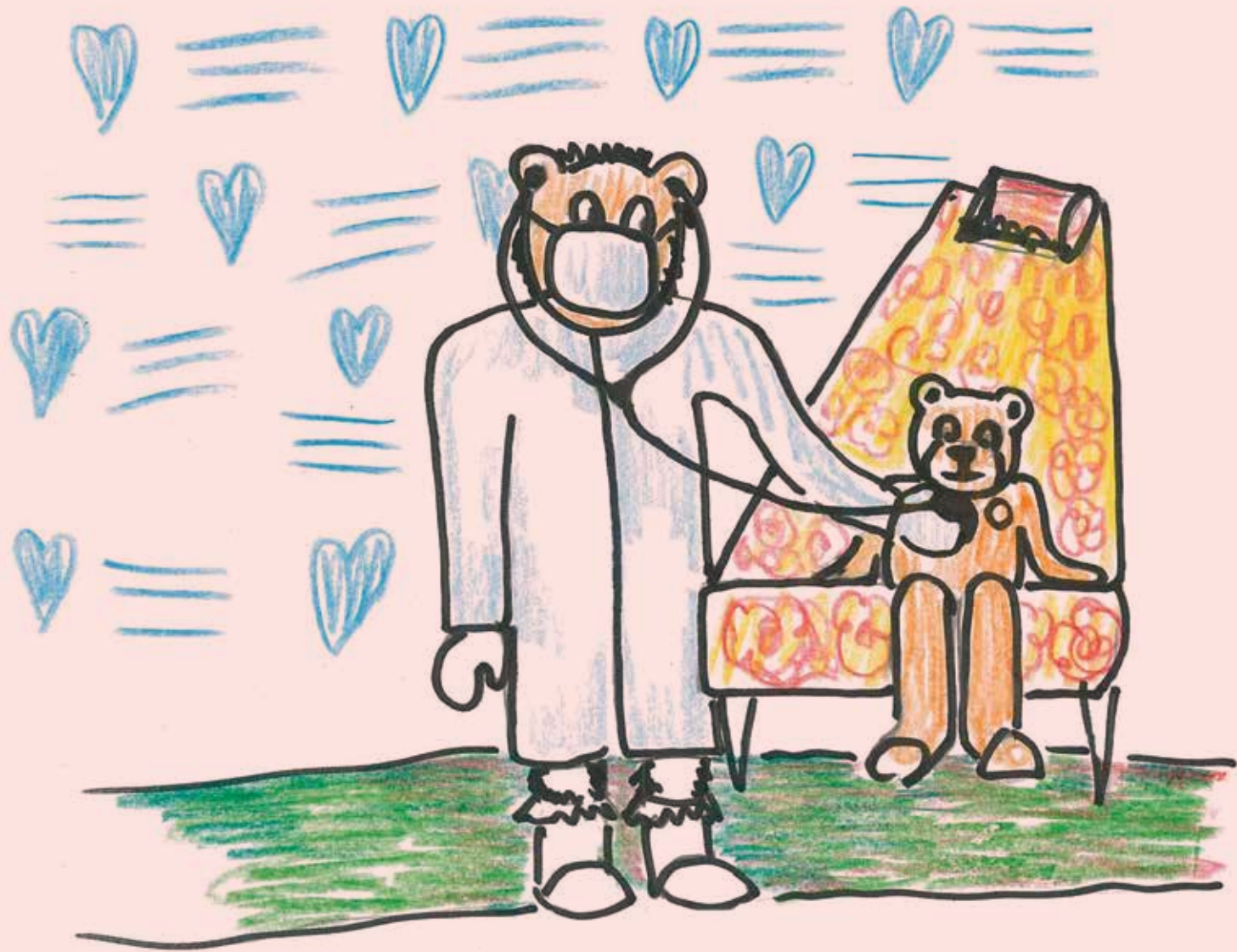




”וגם לאחי?” שאל דבון וחיף.
”לא, דבון מתוק, ענתה הרופאה, אסור לילדים קטנים לבוא אליה ואסור גם לאנשים שלא מרגישים טוב
לבוא, כי בזמן ההשתלה ואחריה הגוף שלך יהיה רגיש מאוד לזהומים, וצריך לשמר עליה.”
”אבל אני אחגעגע אל אחי, אמר דבון בכעס.
”אני מבינה, ענתה הרופאה ולטפה את הפף שלו. לא נעים להיות רחוק מהבית ומהחברים כל כך הרבה זמן.
תוכל לדבר עם אחי בטלפון או בטבלט.”

הַרוֹפֵאָה חֲשָׁבָה וְהוֹסִיפָה: "וְאוּלַי נִרְשָׁה לְאַחִידָה הַדְּבוּן לְבוֹא לְרֹאוֹת
אוֹתָךְ דֶּרֶךְ הַחֲלוֹן. זֶה יִשְׁמַח אוֹתָךְ?"
"כֵּן!" עָנָה דְּבוּן, "זֶה מְאוֹד יִשְׁמַח אוֹתִי, וּכְשֶׁאֲנִי בְּכַר אֶהְיֶה עִם עָלִים,
אֲנִי אוֹכֵל לֶפְגֵּשׁ אוֹתוֹ!"
אָבָא וְאִמָּא צָחְקוּ. "לֵךְ לֹא בְּדִיוֹק יִצְמַחוּ עָלִים, דְּבוּן מְתוֹק שְׁלֵנוּ, אֲצַלֵּךְ
הַדָּם הַחֲדָשׁ יִצְמַח רַק בְּתוֹךְ הַגּוּף."





”בְּזֶמַן שֶׁמַּחֲכִים לְצַמִּיחָה, ” הוֹסִיפָה הָרוֹפֵאָה, ” הָרוֹפֵאִים יִבְדְּקוּ אוֹתָךְ כָּל יוֹם. לְפַעְמִים אֶפְלוּ כַּמָּה פְּעָמִים בַּיּוֹם. הֵם יִכְנְסוּ לַחֲדָר עִם כְּסוּי לָבָן עַל הַנַּעֲלִים בְּדִי שֶׁלֹּא יִלְכְּלוּ אוֹתוֹ, וְהֵם יִשְׁימוּ מַסְכָּה עַל הַפָּנִים בְּדִי שֶׁאֵם יִהְיֶה לָהֶם אִפְצ'י, אֶתָּה לֹא תִדְבֵּק מֵהֶם.”
”זֶה מְצַחִיק, ” אָמַר דָּבוֹן וַחֲדָה.



"יום אחד, ביום פלוס מספר פלשהו... נגיד יום פלוס..."
"שלושים!" צעק דבון.

"כן, זה יתכן," ענתה הרופאה.

"ביום המיוחד הזה תלבש בגדים של בית ותצא מהמחלקה."
"לאן?" שאל דבון.

"הביתה! ענו אבא ואמא והרופאה בלם יחד. "תצא מהחדר ותצא מבית החולים!"
"ואז אפגש את אחי הדבון? ואת החברים שלי? ואחזר לגן?"



דבון הָיָה מְלֵא שְׁאֵלוֹת, וְהָרוּפָאָה
עָנְתָהּ בְּאָרֶךְ רוּחַ, לֹאטְ לֹאטְ:
”אַתָּה תַחְזֹר הַבַּיְתָה לַיַּעַר, וְשָׁם
תּוֹכַל לִהְיוֹת עִם כָּל הַמְשֻׁפָּחָה שְׁלֶךָ.
אַתָּה תִמְשִׁיךְ לְבוֹא אֵלֵינוּ לְמִרְפָּאָה
לְבַדִּיקוֹת פַּעַם אוֹ פַּעַמִּים בְּשָׁבוּעַ.
כְּשִׁיחֲלֹף זְמַן וְנִרְאָה שְׁאֵתָה מִתְחַזֵּק,
נּוֹכַל לְהִרְשׁוֹת לָךְ לְפָגֵשׁ עוֹד אַנְשִׁים
וְאַפְלוּ דְבוּנִים אַחֲרֵים -
אִם הֵם בְּרִיאִים.”

”תּוֹכַל לְטַיֵּל וְלֶאֱכֹל אֶכֶל שְׁאֵתָה
אוֹהֵב, לִישׁוֹן שׁוֹב בְּמִטָּה שְׁלֶךָ וְאַפְלוּ
לְהִתְנַדֵּד בְּנִדְנָדָה. לֹאטְ לֹאטְ תּוֹכַל
לְחַזֹּר לַעֲשׂוֹת כָּל מָה שְׁאֵתָה אוֹהֵב.”



גם דובים חולים לפעמים נכתב כדי לעזור להורים להסביר לילדיהם הצעירים, חולי הסרטן, על התהליך של השתלת מח עצם.
דרך דימויים מעולמו של הילד, הספר מסביר במילים רכות ופשוטות לילד ולהורה למה לצפות ועוזר להורים לתת מילות הסבר על תהליך מורכב רפואית ורגשית עבור ילדיהם הקטנים.

מיועד גם לחברים לילדים חולים ובני משפחה שרוצים לדעת יותר על השתלת מח עצם בילדים.

המחברת, ד"ר דנה אשכנזי לוסטיג, היא בעלת תואר ד"ר לרפואה מאוניברסיטת תל אביב.
התמחתה ברפואת ילדים בבית החולים לילדים 'ספרא' בתל השומר ומתמחה כעת בהתמחות על בהמטו-אונקולוגיה ילדים בבית החולים 'שניידר' לילדים.

